

POSTANOWIENIE

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Gminy K.
z udziałem B.S., G.P., M.S. i K. A.
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej Gminy K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie
z 18 grudnia 2023 r., II Ca 1560/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża skarżącą wnioskodawczynię kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz uczestników, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 grudnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z 9 listopada 2017 r. i oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia prawa własności nieruchomości, położonej w [...], stanowiącej działkę ewidencyjną [...] i powierzchni [...], dla której Sąd Rejonowy [...] prowadzi księgę wieczystą o numerze [...].

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawczyni wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Zdaniem wnioskodawczyni w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. konieczność ustalenia, czy złożenie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji obejmującej tytuł do nieruchomości jest czynnością, o której mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. powodującą przerwanie biegu przedawnienia. Zachodzić ma również potrzeba wykładni art. 123 § 1 pkt 1 w związku z art. 175 k.c. wywołujących rozbieżności w orzecznictwie w zakresie ustalenia, czy złożenie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji obejmującej tytuł do nieruchomości jest czynnością zmierzającą bezpośrednio do odzyskania władztwa nad nieruchomością, powodującą przerwanie biegu.

Sformułowane przez skarżącą wątpliwości mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy dopiero po zakwestionowaniu oceny Sądu Okręgowego dotyczącej uzyskania posiadania nieruchomości w złej wierze. Skarżąca nie objęła zarzutami kasacyjnymi kwestii zawieszenia biegu zasiedzenia, zgodnie zaś ze stanowiskiem zaprezentowanym w zaskarżonym orzeczeniu zawieszenie to trwało do 1 października 1990 r. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

w sposób nieuprawniony opiera się więc w istocie na założeniu skuteczności zarzutu naruszenia art. 172 w związku z art. 7 k.c. i art. 234 k.p.c., z którym to zarzutem argumentacja wniosku nie została powiązana. W braku kwestionowania przez skarżącą zawieszenia biegu zasiedzenia do daty przyjętej przez Sąd Okręgowy ewentualna ocena czynności zdatnych do przerwania biegu zasiedzenia miałyby znaczenie tylko w razie podważenia stanowiska dotyczącego złej wiary i 30-letniego terminu zasiedzenia. Zwłaszcza jeśli uwzględnić, że z faktów przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia wynika, iż 6 lipca 2012 r. następcy byłych właścicieli wnieśli pozew o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym dotyczący m.in. nieruchomości będącej przedmiotem postępowania, a zdatność tej czynności do przerwania biegu zasiedzenia nie jest przez skarżącą kwestionowana.

Wbrew zapatrywaniu skarżącej w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, zgodnie z którym w sytuacji, gdy skuteczne dochodzenie roszczenia o wydanie nieruchomości przejętej w ramach aktów nacjonalizacyjnych zależy od uprzedniej decyzji administracyjnej, eliminującej z obrotu prawnego ostateczną decyzję orzekającą o przejściu własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa lub stwierdzającej, że nieruchomość nie podlegała działaniu regulacji nacjonalizacyjnych wywołujących skutek *ex lege*, wystąpienie z wnioskiem o wydanie takiej decyzji mieści się w kręgu czynności przerywających bieg zasiedzenia tej nieruchomości. Wyjaśniono również, że wystąpienie ze stosownym wnioskiem należy kwalifikować jako czynność przedsięwziętą bezpośrednio - w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 w związku z art. 175 k.c. - w celu dochodzenia przez właściciela swego prawa, gdyż właściciel nie dysponował inną drogą, umożliwiającą dochodzenie zwrotu znacionalizowanej nieruchomości, jeżeli doszło do wpisu Skarbu Państwa w księdze wieczystej, którego samodzielną podstawę stanowiło zaświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego stwierdzające, że nieruchomość ziemską jest przeznaczona na cele reformy rolnej. Ponadto podkreślono, że nie można wymagać, aby właściciel tylko w celu wywołania skutków wynikających z art. 123 § 1 pkt 1 w związku z art. 175 k.c., wytaczał przezornie powództwo np. o wydanie nieruchomości przeciwko jej posiadaczowi samoistnemu, legitymującemu się decyzją stwierdzającą nabycie

przezeń własności nieruchomości z ewentualnym wnioskiem o zawieszenie tego postępowania do czasu rozpatrzenia wniosku w trybie administracyjnym (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2019 r., IV CSK 537/17, OSNC-ZD 2020, z. A, poz. 15, z 29 lipca 2021 r., IV CSKP 64/21, niepubl., z 16 marca 2022 r., II CSKP 174/22, z 5 kwietnia 2024 r., II CSKP 747/22, niepubl. i z 5 września 2024 r., I CSK 2683/23, niepubl.). Warunkiem otwarcia drogi do wystąpienia przez następców właścicieli znacjonalizowanego, a następnie skomunalizowanego majątku z roszczeniem windykacyjnym jest uruchomienie postępowania administracyjnego w celu wzruszenia tytułu prawnego Skarbu Państwa oraz jednostki zamorządu terytorialnego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 listopada 2021 r., V CSKP 177/21, niepubl.).

Skarżąca nie przedstawiła we wniosku argumentacji ani nie podważyła w zarzutach kasacyjnych oceny, że wniosek z 27 lipca 2001 r. o wydanie decyzji stwierdzającej, że [...] położony w [...] nie podlegał pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 pkt e) Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r., inicjujący postępowania administracyjne zakończone uwzględniającą wniosek decyzją Wojewody [...] z 9 czerwca 2009 r. zmierzał do uzyskania decyzji Ministra Administracji i Cyfryzacji z 24 marca 2015 r., stwierdzającej nieważność decyzji Wojewody [...] z 10 maja 1997 r., dotyczącej nabycia własności nieruchomości przez skarżącą. Z motywów decyzji z 24 marca 2015 r. wynika przy tym jednoznacznie, że to właśnie treść decyzji z 9 czerwca 2009 r. stanowiła przesłankę tego rozstrzygnięcia.

Zważywszy, że istnienie powołanych we wniosku przyczyn oparte jest na założeniu skuteczności nieobjętego wnioskiem i przedstawioną w nim argumentacją innego zarzutu kasacyjnego, przedstawione zaś przez skarżącą wątpliwości i powołane orzeczenia Sądu Najwyższego nie dowodzą rozbieżności w orzecznictwie tego Sądu w stanach faktycznych zbliżonych do ustalonego w sprawie, uprawniona jest ocena, że skarżąca nie wykazała wystąpienia powołanych przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a.ł]

(K.L.)